

com el violí i la guitarra'; així ja en Eiximenis: «algun cant hi ha, qui s'apella quinta o octava, altre qui s'apella lo *gros bordó*; per què, en lo cant apellat quinta e octava, lo papagai n'era mestre, mas en lo cant de *gros-bordó* lo senyor d'ase ne faia meravelles» (1381-6), Eiximenis, *Dotzè del Crestià*, NCl. vi, 154; cf. *faux-bourdon* (d'on el cast. *faborcón* DCEC I, 491a8ss.); «la quarta sciència és música; e aquesta mostra concordar les veus, axí com concordar quinta, octava, ab lo *bordó* --- e, sopte, va al cor e guarda al *bordó* e la tenor --- prin la guitarra e cerqua la ciutat ---», St. Vicent Ferrer, *Sermons* II, 231.9, 13.

DERIV.: *Bordonada*. *Bordonar*. *Bordonejar* [1640 *AlcM*]. *Bordonenc* [Muntaner, *AlcM*]. *Bordoner* [1385].

¹ Ja sovint en las *Cantigas* d'Alfons el Savi: «pos en ssa vontade de --- yr logo a Santa Maria romeiro con seu *bordon*», ed. Mettmaun, 189.24 (i 138.25, 253.2, 382.54). — ² Idea que calia rebutjar sense vacil·lació. El cas és ben diferent del del cast. *muleta*, car un garrot o bastó no és una creusa. *BURDO* 'mul' és un mot poc documentat i que no ha deixat cap descendència. I la comparació seria extravagant. Rebutjada amb bones raons en el DCEC I, 490, i IV, s. v. — ³ En record del valor d'arma que tenia el *bordó* més antic, s'ha aplicat també a l'ànima de ferro que fa temibles certs bastons: «*bordó* qui dins té una espasa: *dolon, onis*; *bordó* e dos bots: *haec sudes*», OPou, *TbPu.*, 1575. — ⁴ Moll, *AORBB* IV, 107, però tan infundada és l'etimologia d'ell, 'campana', com la de Lehmann-Nitsche 'borinot' [*Misc. Alcover*, 15-18 i *AlcM*].

BORDOI, 'paratge aigualós' *DAG*. i *AlcM*, com a mot de Mataró: potser de *bes-doll* (*doll* 'gran raig' amb la *ll* pronunciada *ï*), amb prefix modificatiu *bes-* (com *besllum*, *bestreta*), pas fonètic de *sd* a *rd* i assimilació de les vocals.

BÒRDOL (*AlcM*), sembla una formació treta de *BORD* I, com *bordís* 'olivereta, borda'

Bòreas, boreal, V. *boira* *Borguil*, V. *borrec*

BÒRIA, 'veïnat als afores', 'raval', alteració de *boeria* (contret com a *bòria* amb la *o* llarga, que llavors atrau l'accent), pròpiament casa del bover, o *boer*, del qui té els bous, derivat de *bou*. □ I.^a *doc.*: *boveria* a. 1249, *boairia*, *boria* 1390, en un suburbi de Perpinyà; *boeria* c. 1250 en aragonès antic, etc.

A Perpinyà havia estat un raval de la ciutat, al capdavant del qual, «in capite *Boverie*», és on només s'autoritaven certs usos: així ja en un doc. de 1249. El punt més conegut era la plaça anomenada així, al mig d'aqueix raval: ja anomenen la «platea de *Boairia*» en l'any 1261, i més tard surt sovint *Boueria*, *Boeria*, etc., parlant de la mateixa plaça perpinyanenca (cites d'Alart, *InuLC*, s. v. *boayria*), però tot seguit apareix ja «la plaça appellada *Boria*» en l'a. 1390

(Alart, s. v. *boria*, que ja degué veure-li la pista, car remet a *boher* i a *bou*). Hi hagué certament molts noms semblants en poblacions de totes les comarques, per ex. a Escaló, Pallars Sobirà, hi ha un ravalet que en diuen *lo carrer de la Boveria* (1958).

Sol tractar-se d'un raval; com ho fou en altre temps el carrer de la Bòria a Barç., que abans es deia *de la Boeria*, com ens explica J. Pujades (*Cròn. Univ. de Catalunya* II, 11, ix, p. 32); ara bé, en el S. XVI, l'actual Plaça de la Llana, a l'extrem del famós carrer,¹ era coneguda per *Plaça de la Boeria* (*DAG*). En el parlar de la rodalia de Blanes hi ha un lleu desplaçament del lloc, que allí passa a ser una «parcel·la de terra de conreu, generalment dedicada a vinya i fruiter, situada a les fal·des d'una muntanya --- a poca distància d'una població» (glossari de *Pinya de Rosa*, O. C., 852 [la «població» és Blanes, la «muntanya deu ser Sant Joan]): «amb una casa as carrer de Raval, una vinya de quatre quartons, i una *bòria* afruitada --- qui més ric i més xalat que en Bonosi?», Ruyra, *Pinya de Rosa* II, 163. I el nostre mot havia tingut fins i tot un ús de caràcter absolutament apellatiu, enterament deslligat d'apariament amb noms propis de lloc, i en textos on el veiem més acostat a la idea de 'llogaret isolat' que al de 'suburbi d'una població': «aquests casos són tals, que degen ésser suportats en aquesta ciutat, car en una *boria* de deu fochs serian mals de suportar», es llegeix en un doc. de Barcelona de l'any 1450.² *Boria*, que ja apareix en el *Dicc. de Rims* de J. Marc, 1373, sembla ser ja el mateix mot.

No sé si era ben autòcton allà, però *boeria* i *boveria* «casa con espacio de tierra dentro de los límites de una villa» ja es troba en l'aragonès del Vidal Mayor, la compilació jurídica de mj. S. XIII (8.21.18 i 4.13.36): «es establecido --- que aqueill *bovalar*, es assaber pastura de los buyes vedada, sea establecida en logar convenible et non perigloso ni achaquioso a la otra villa que es vezina d'aqueilla, o a las qui biven de cerca en aqueilla vezindat, encara que bivan en las *boverias* o en los almunes» (Tilander, *Fueros de Aragón*, p. 276).

Ja vaig tractar de l'origen d'aquest mot, que va quedar aclarit, en les meves notes de 1931-34, en el *BDC* XIX, 25-26, i XXII, 249-51. Les resumiré ampliant-les alhora amb més dades que comproven aquelles conclusions. Les formes occitanes del mot, superat un dubte inicial sobre l'accent, amplien i reforcen la tesi. Un bon nombre d'elles mantenen encara l'accent sobre la *i*. A la Vall d'Aran *boria* (pron. *buria*) no s'usa pertot (i per això no l'havia recollit encara el 1928 en redactar la meua tesi doctoral): és un terme propi del Baix Aran, a la rodalia de Bossost, ben viu encara c. 1930, per al conjunt format per una borda amb els corrals i prats adjacents; en molts casos les fonts franceses més aviat impliquen que no donen clara aquesta accentuació, però en algunes ja forma que llegim no presenta cap dubte que la tenen, en algunes altres ben poc: *Bouria* «métairie» en docs. medievals p. p. la Société des Archives Historiques